

FONS RAMON BAÑOS

Barcelona, 1890 - 1980

Filmoteca de Catalunya

Descripció del Fons Ramon Baños

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

Codi de referència	LL/2
Nivell de descripció	Fons
Títol	Fons Ramon Baños
Data(es):	Dates de creació: 1867/1978 (predomina 1911-1950) La documentació d'abans de 1908 correspon a fotografies.
Volum i suport	20 capses amb documentació i fotografies, 16 caixes amb fotografies estereoscòpiques, 2 àlbums amb fotografies, 1 caixa gran format i 3000 negatius en suport vidre.

ÀREA DE CONTEXT

Nom del productor Ramon de Baños Martínez

Història del productor Ramón de Baños (Barcelona, 1890 - 1980) fou un director, guionista, operador de càmera, creador d'efectes especials i pioner del cinema català que, juntament amb el seu germà Ricard de Baños (1882-1939), aconseguí rodar algunes de les produccions espanyoles més importants del cinema mut. Ja des de petit, tant ell com el seu germà Ricardo, van sentir afecció per a la fotografia, tot i que, probablement, en Ramón fou qui estava més dotat per a l'art de la composició de les imatges.

No fou fins a començaments del segle XX quan Ricardo començà a intervenir en tasques com a productor cinematogràfic a la productora barcelonina Hispano Films, llavors la més important de tota la encara feble indústria catalana i espanyola, mentre que en Ramón aprengué a utilitzar la càmera cinematogràfica, començant a rodar les seves primeres pel·lícules documentals, les quals li comencen a donar una certa anomenada entre els afeccionats i professionals, rebent elogis del mateix Fructuós Gelabert.

Gràcies a l'èxit d'aquests primers documentals, el 1911 fou cridat a treballar a Brasil, contractat per un important empresari que li encarregà tot un seguit de films industrials i turístics.

Després de realitzar una fructífera feina per tota Sud Amèrica, tornà a Barcelona a causa d'unes fortes febres. Una vegada a casa, s'associà definitivament amb el seu germà i comença una carrera plena d'èxits, la major part d'ells al llarg de tot el cinema mut, però que continuaria fins ben bé els anys quaranta.

Al llarg d'aquests anys, en Ricardo Baños s'havia independitzat i el 1914 havia muntat la seva pròpia productora "Royal Films", amb la qual s'associà amb el seu germà petit, que en seria el principal cap artístic, tot i que les seves pròpies opinions estètiques sempre tindrien molta rellevància, signant bona part dels guions i la direcció de les pel·lícules de la societat com a co-directors i co-guionistes, bé entre ells dos, bé amb altres directors o escriptors contractats per a l'ocasió. És difícil saber exactament quina era l'empremta exacta de cadascun d'ells en el resultat final de cada pel·lícula, doncs les seves aportacions van ser també, la major part de les vegades, no acreditada. El que sembla clar és que en Ramón de Baños va tenir sempre la responsabilitat final de l'aspecte estètic visual de les pel·lícules, signant com a director de fotografia, signant tres llargmetratges com a director en solitari: *Carmen o la*

hija del contrabandista (1911), *El padre Juanico* (1923) i *El acero libertario* (1937), aquesta darrera sonora.

De tota manera les dues fites més importants de l'empresa van ser, sens cap mena de dubte, *La vida de Cristóbal Colón y el descubrimiento de América* (1916) i *Don Juan Tenorio* (1922).

El film sobre Cristòfor Colom va ser el més car del seu temps (va costar més d'un milió de pessetes de l'època, una xifra llavors absolutament desorbitada) i de fet va ser una coproducció amb França i la productora "Filmes cinematographiques" i el seu director fou el francès Emile Bourgeois. La principal col·laboració d'en Ramón de Baños en aquest monumental film- per al qual es van haver de construir tres reproduccions el més fidels possibles de les tres caravel·les- va ser el de l'aspecte visual i direcció de fotografia, la qual va ser aclamada per la crítica europea de l'època.

L'adaptació del Juan Tenorio va ser una producció cent per cent de "Royal Films", amb Ricardo de Baños acreditat com a únic director i en Ramón de Baños sempre com a director de fotografia i d'art. Aquest fou el film del qual els dos germans se sentiren més orgullosos, dons l'esforç, tan a nivell artístic com econòmic, no devia en aquest cas a ningú més que a ells.

La producció dels germans Baños continuà al llarg de la dècada dels anys trenta, si bé sense el domini del mercat que varen tenir all llarg dels anys vint, si bé amb una certa capacitat d'adaptació als nous temps. El cert és que la producció espanyola, que havia arrencat amb força a Barcelona, esdevenint Catalunya el més important centre productor, s'havia anat decantant cada cop més per Madrid, tancant a casa nostra, una a una, totes les empreses del sector, no podent resistir les aparatoses fallides que representava l'estrena de les darreres produccions.

L'arribada de la Guerra Civil Espanyola representà un cop molt dur per a l'empresa familiar, la qual va resistir fins a l'any 1937, al qual rodaren els darrers films.

Ricard va morir el (1939), darrer any de la guerra i en Ramón de Baños, que encara tenia un cert prestigi entre la professió, va poder continuar fent tasques de càmera en diverses produccions espanyoles dels anys quaranta i cinquanta,

Els darrers anys de la seva vida va gaudir d'alguns homenatges que si li varen fer, a més de tenir temps de poder veure el documental que es va fer sobre la seva vida *L'últim pioner* (1974)

Història arxivística

Fons creat pel propi Ramon de Baños durant tota la seva vida.

Dades sobre l'ingrés

Ramon de Baños cedeix el seu fons a la Diputació de Barcelona el 1976, però no és dipositat fins després de la seva mort (1980)

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

Abast i contingut

El fons Ramon Baños recull documentació relativa a la seva vida, tan a nivell personal com professional. Inclou documentació personal, cartes, les seves memòries, escrits, fotos paper,

negatius vidres, postals, retalls de premsa, números solts de revistes, factures, rebuts, programes de festa,...etc.

El fons Baños es una important font d'informació per l'estudi del primitiu cinema català, pel que fa a les empreses cinematogràfiques del moment, com per la documentació relativa al films que ell va prendre part.

També caldria destacar, degut a la condició de fotògraf de Ramon Baños la seva importància com a testimoni iconogràfic del moment, ja que inclou una gran quantitat de fotografies , tan personals, artístiques, periodístiques i industrials.

Dels documents d'interès personal, és especialment rellevant la correspondència de Ramon Baños amb la seva muller Rosa Argento durant la seva estada al Para, Brasil (1911-1913), com tota la documentació relativa als films que va treballar durant el primer quart de segle XX.

Sistema d'organització El fons ha estat organitzat d'acord amb un quadre de classificació que resum les diferents activitats que va dur a terme Ramon Baños durant la seva vida. El fons es podria dividir en dos parts ben clares, per un costat la documentació i correspondència tan personal com professional, i per l'altra el gran volum de fotografies des de 1863 tan privades com professionals, no totes fetes per ell que inclou retrats, reportatges, fotografies periodístiques que fa que sigui molt important com a document iconogràfic de l'època.

A continuació es presenta el quadre de classificació funcional que s'ha elaborat per estructurar i organitzar el fons:

1 FILMS

- 1.2 Don Juan Tenorio (1908)
- 1.3 Don Juan de Serrallonga (1910)
- 1.4 Don Pedro el Cruel (1911)
- 1.5 Malquerida, La (1914)
- 1.6 Danza fatal, La (1914)
- 1.7 Sacrificio (Entre ruinas) (1914)
- 1.10 Muertos hablan, Los (1915)
- 1.8 Cacabeles, Los (1915)
- 1.9 Trata de blancas (1915)
- 1.14 Operació quirúrgica Dr. Barraque (?)
- 1.11 Vida de Cristóbal Colón y su descubrimiento de América (1916)
- 1.12 Cortina verde, La (1916)
- 1.13 Juan José (1916)
- 1.15 Cipriano, bailarín a pesar suyo (1917)
- 1.16 Fuerza y nobleza (1917)
- 1.17 Arlequines de oro y seda, Los "Gitana blanca" (1918)
- 1.18 film porno (1919)
- 1.19 Don Juan Tenorio (1921)
- 1.20 Película oficial de la Exposición Universal de Barcelona (1929)
- 1.21 Fontes del riu Amazonas: projecte fallit (1931)

- 1.22 Relicario, El (1933
- 1.23 Héroes del barrio, Los (1936
- 1.24 Caín (1937
- 1.25 Venciste, Monatkoff 1937
- 1.26 Doctor iluminado, El 1938
- 1.27 Alegría de la huerta, La 1940
- 1.28 Estampas del Universo: Mediterraneo Mare Nostrum 1948
- 1.29 Montaña sin ley, La 1953
- 1.30 Canción del penal 1954
- 1.31 Lo que has de imitar (Humildad y sacrificio) 1956
- 1.32. Milagro en Iborra (El Sant Dubte d'Iborra) 1957
- 1.33 Campanero Barnabás, El (196?)
- 1.34 Boda Vilasar de Mar (1960
- 1.35 Frutas de Urgel (1962)
- 1.36 Formitol
- 1.38 Caza del Yeti
- 1.39 Crimen
- 1.40 Chica de autosptop
- 1.41 Young Sanchez
- 1.42 Farsantes
- 1.43 Vivir un largo invierno
- 1.44 Progresos científicos

2 ESCRITS I DOCUMENTACIÓ PERSONAL

- 2.1 Memòries
- 2.2 Currículum Vitae
- 2.3 Operadores
- 2.4 Escrits publicats
- 2.5 Intents de publicació
- 2.6 Poesia
- 2.7 Altres
- 2.8 Documentació personal
- 2.9 Reculls de premsa

3 MÚSICA

- 3.1 Lletres vàries
- 3.2 Llibrets
- 3.3 Correspondència musical
- 3.4 Programes
- 3.5 Fotografies

4 CORRESPONDÈNCIA PERSONAL

- 4.1 Baños-Argentó
- 4.2 Llopis-Baños
- 4.3 Ricardo Baños-Ramon Baños
- 4.4 Targetes postals
- 4.5 Correspondència vària
- 4.7 Correspondència diverses publicacions
- 4.8 Amics

4.9 Invitaciones

6 FOTOGRAFIES PERSONALS

- 6.1 Brasil (16/1/1912 A 26/11/1913)
- 6.2 Fotos Ramon de Baños
- 6.3 Fotos amics i familiars
- 6.4 Actes públics
- 6.5 Fotos dedicades a Baños
- 6.7 Negatius
- 6.8 Personatges varis
- 6.9 Varis

7.REPORTATGES FOTOGRÀFICS

- 7.1 Concurso Lapiz Vera
- 7.2 Romeria
- 7.3 Casament
- 7.4 Moravia
- 7.5 Comunions
- 7.6 Col·lecció Nazaret

8. DOCUMENTACIÓ PROFESSIONAL I EMPRESES

- 8.1 Argos Films (1914/1915)
- 8.2 Royal Film (Baños) (1920)
- 8.3 Pathe Baby
- 8.4 Ramon De Baños I Varis
- 8.5 Baños- Ubeda (1935)
- 8.6 Pro Film
- 8.7 Ramon De Baños: Cinema I Foto
- 8.8 Baños I Bassols
- 8.9 Cyma

9. INSTITUCIONS

- 9.1 Unión Profesional de Técnicos Cinematográficos Españoles/Union Cooperativa Cinematográfica Española
- 9.2 Círculo Cinematográfico
- 9.3 Casino Cinematográfico de Producción Cinematográfica
- 9.5 Sindicato Nacional del Espectáculo
- 9.6.Federació Catalana de Cine Clubs
- 9.7 Acción Super 8
- 9.8 Institut del Cinema Català
- 9.9 Pará Films
- 9.10 Pro Film
- 9.11 Germandat del Cinema
- 9.12 Amigos del Arte de Barcelona

10. DOCUMENTACIÓ D'ESDEVENIMENTS

- 10.1 Exposición General de la TSH del Cinema y la Electricidad
- 10.2 Prensa Solidaridad Obrera
- 10.3 Magna Exposición Cinematográfica
- 10.4 Exposición de Arte Fotográfico de Cine

- 10.5 75 Anys Del Cinema Català: Homenatge als Peoners
- 10.6 Esdeveniments Varis
- 10.7 Homenatge a Fructuós Gelabert
- 10.8 XII Festival Internacional del Film Amateur de la Costa Brava
- 10.9 XVII Setmana Internacional de Cine de Barcelona
- 10.10 Homenatges a Baños
- 10.11 Setmana Internacional de Film Super 8

11. TARGETES POSTALS

- 11.1 Targetes postals Catalunya
- 11.2 Targetes postals Espanya
- 11.3 Targetes postals Internacional
- 11.4 Altres

12. FOTOGRAFIES BAÑOS CATALUNYA I ESPANYA

- 12.1 Carretera d'amposta
- 12.2 Col·lecció rural
- 12.3 Montserrat
- 12.4 Tarragona
- 12.5 Barcelona
- 12.6 Fotos no identificades
- 12.7 Fotos Europa
- 12.8 Fotos Sud Amèrica
- 12.9 Fotos Espanya
- 12.10 Fotos laboratori Baños

13. FOTOGRAFIES la GUERRA MUNDIAL

- 13.1 Front West
- 13.2 Personalitats
- 13.3 Civils
- 13.4 United Kingdom
- 13.5 França
- 13.6 Itàlia
- 13.7 EUA
- 13.8 Alemanya
- 13.9 Rússia
- 13.10 Sèrbia
- 13.11 Túrquia i Grècia
- 13.12 altres fronts
- 13.13 Països varis
- 13.14 per identificar
- 13.15 Aràbia
- 13.16 Àfrica
- 13.17 Qüestió d'Irlanda
- 13.18 Revolució Russa

14. RECULLS FOTOGRÀFICS I ALTRES

- 14.1 Fotografies periodístiques
- 14.2 Figuretes
- 14.3 Daguerrotips Catalans (còpies)

- 14.4 Recull fotos
- 14.5 Espectacle teatral
- 14.6 Paisatges
- 14.7 Altres fotografies

15. RETRATS

- 15.1 Actrius identificades
- 15.2 Esplugas
- 15.3 Napoleón
- 15.4 Anaya i Fernández
- 15.5 Debas
- 15.6 Chute I Brooks
- 15.7 Ellis & Walery
- 15.8 Reutlinger
- 15.9 Stebbing
- 15.10 Nadar
- 15.11 Ogerau
- 15.12 Fotografia Suïza
- 15.13 Franco Hispano Americano
- 15.14 Anònims
- 15.15 Torijas
- 15.16 Martí
- 15.17 Matarrodona
- 15.18 García y Santos
- 15.19 Torron
- 15.20 Adouart
- 15.21 Garrigosa
- 15.22 Areñas
- 15.23 Frank
- 15.24 Franco-Catalana
- 15.25 Adèle
- 15.26 Stereoscopic & Fotographic Company
- 15.27 Emèra
- 15.28 Família Casamitjana
- 15.29 Novas
- 15.30 A. Block
- 15.31 Ayola

16 CAIXES AMB MOSTRARIS

Informació sobre avaluació i tria

No s'ha realitzat cap actuació d'avaluació i tria

Incrementes

No es preveuen

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

Condicions d'accés Lliure accés, amb petició prèvia dels documents i cita concertada. Per consultar la documentació, cal anar a la biblioteca.

Condicions de reproducció La reproducció de documents s'ha de dur a terme d'acord amb les normes de la Biblioteca

Llengües i escriptures dels documents Predominen el castellà i el català.

Característiques físiques i requeriments tècnics En general, la documentació presenta un bon estat de conservació.

Instruments de descripció: En finalitzar el tractament del fons, s'han confeccionat dos descripció instruments de la fitxa de fons i un catàleg d'unitats documentals en una base de dades en Access, <J:\Area\Filmoteca\Filmcat\BIBLIOTECA\Arxiu Gràfic\Bases de Dades\BAÑOS\Fons Baños2.mdb>

ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Existència i localització de reproduccions: Tenim una còpia digital de tot el fons que es pot consultar a la sala de la Biblioteca.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

Autoria i data(es) Mireia Pérez i Anna Fors. Abril 2010

Fonts:

- La pròpia unitat de descripció.
- Memòries de Ramon Baños.
- El llibre de Joan Francesc de Lasa. *El Germans Baños*. Barcelona : Departament de Cultura, 1996

Regles o convencions • *Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, 2006.